

SİGORTACILIK EĞİTİM MERKEZİ

TÜRKİYE'DE SİGORTACILIK VE AKTÜERYA EĞİTİMİ ÇALIŞTAYI

ÖN LİSANS, LİSANS VE LİSANSÜSTÜ MEZUNLARININ İSTİHDAMI

LİSANS VE LİSANSÜSTÜ MEZUNLARI İSTİHDAMI GRUBU KATILIMCILARI:

Moderatör : Prof. Dr. Erişah ARICAN Marmara Üniversitesi

Raportör: İskender DEMİRBILEK Marmara Üniversitesi

Lisans ve Lisansüstü Çalışma Grubu Üyeleri:

Prof. Dr. Cemal İBİŐ	Marmara Üniversitesi
Dr. Bora SELÇUK	Kadir Has Üniversitesi
Ayőe KILIÇ	Sigorta Acenteleri Derneği
Birol ŐANLI	Denizbank A.Ő.
Çağlar BALOŐ	Ray Sigorta A.Ő.
Demet TANSUĞ	Zurich Sigorta A.Ő.
Eray TÜRKER	Sigorta Brokerleri Derneği
Evren AKANSU	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.
Eyyup ÇELİK	İstanbul Sigorta Acenteleri Derneği
Murat Fevzi TANIRLI	Sigortacılık Eğitim Merkezi
Pınar KAMAN	Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel üdürlüğü
Őirzat ÇETİNKAYA	Aksigorta A.Ő. Aktüer

ÖN LİSANS MEZUNLARININ İSTİHDAMI GRUBU KATILIMCILARI

Moderatör : Doğan ŐEN Sigorta Acenteleri Derneği

Raportör : Dr. Metin DEMİRAY İstanbul Üniversitesi

Çalışma Grubu Üyeleri:

Doç. Dr. Batu TUNAY	Yıldız Teknik Üniversitesi
Cem ÖZŐAHİN	Denizbank A.Ő.
Dilek ARACI	Güneő Sigorta A.Ő.
Engin ÖZAYDIN	Sigorta Eksperleri Dayanışma ve Eğitim Vakfı
Faruk ÖMRÜUZAK	Eğitim Danışmanı
Jale BAYAV	İstanbul Sigorta Acenteleri Derneği
Levent NART	Nart Brokerlik
Dr. Metin DEMİRAY	İstanbul Üniversitesi
Naőit YAMANYAR	Yeditepe Sigorta Ekspertiz Hizmetleri

** Grup üyesinin görev yaptığı kurumu belirtmektedir. Çalıştay metninde yer alan görüşler, sadece üyelerin kişisel görüşlerini yansıtmaktadır.*

LİSANS VE LİSANSÜSTÜ MEZUNLARI İSTİHDAMI GRUBU

I. Çalışma Aşamaları ve Durum Analizi

Sigortacılık Eğitim Merkezi bünyesinde oluşturulan Sigorta ve Aktüerya Eğitimi ve istihdamı Çalıştayı'nda, Sigorta ve Aktüerya mezunlarının istihdamı başlığı altında toplanan 6. Grup, bu aşamaya kadar kendi aralarında toplam 4 kez toplanmış, tüm sorunları ayrıntılı bir şekilde tartışarak çözüm arayışlarında bulunmuştur.

Bu çerçevede;

- 24.01.2011 tarihli ilk toplantıda moderatör ve raportör seçimi gerçekleştirilmiş olup toplantıda mevcut durum tespitine yönelik sektörün istihdam profili ile sektördeki ihtiyaçların belirlenmesine yönelik görüş ve öneriler alınmıştır.
- Takip eden toplantı 09.02.2011'de gerçekleştirilmiş olup devletin KOBİ'lere verdiği desteğe istinaden, sigorta acentesi açmak isteyen lisans ve lisansüstü sektör mezunlarının KOBİ sayılması önerisi tartışılmış ve mesleki niteliklerin değişmesi nedeniyle bu öneriyle beraber yeni istihdam olanaklarının yaratılacağı düşünülmüştür.
- Ayrıca sektör ihtiyaçlarını karşılayacak işgücü istihdamını kolaylaştıracak bir kariyer havuzunun oluşturulması önerisi gündeme getirilmiştir.
- Buna ilaveten üniversite-sektör işbirliği ile sektörün sorunlarının tartışılabileceği bir sempozyumun yerel ve uluslar arası çapta yapılması düşünülmüş ve böylece medyanın ilgisinin bu noktaya çekilmesi öngörülmüştür. Bu çerçevede sigorta sektöründe istihdam profili ve mevcut durumun analizini değerlendirmekte fayda bulunmaktadır.

II. Genel Giriş ve İstihdama Yönelik Mevcut Durum Analizi

Tüm dünyada hızla gelişen ve giderek büyüme kat eden sigorta sektörü ve sigortacılık mesleği, bu başarısının sonucu olarak ülkemizde geleceğin meslekleri arasında gösterilmektedir. Sürekli güncellenen ve değişen dinamik bir sektör olan sigorta sektöründe istihdam edilmek üzere öğrenmeye ve söz konusu değişime açık, sigorta hususunda yeterli bir bilgi donanımına sahip çalışanlar yetiştirilmektedir. Bu doğrultuda sigortacılık sektöründe kariyer fırsatları yükselen bir trendle artmakta ve sektör son yıllarda on binlerce kişiye istihdam olanağı sunmaktadır.

Türkiye'de sigortacılık sektöründe artan ilgiye bağlı olarak sektörün ihtiyaç duyduğu personelin tedarik edilmesinde nicelik kadar nitelik de büyük önem arz etmektedir. Ancak

niceliğin kadar niteliğin de önemli olmasına rağmen sayısal veriler de incelendiğinde Türkiye’de sigortacılık eğitimi veren okul mezunlarının sigorta şirketleri ve acentelerinde çalışan personel içindeki payının düşük olması da istihdam açısından önemli bir sorun olmaktadır. Özellikle sigortacılık mezunlarının sektörde yer almaması veya düşük oranda yer alması ve bu alan mezunlarının dışında istihdam edilen diğer personelin bu konudaki temel bilgilerden yoksun olmaları nedeniyle birçok şirkette temel bilgileri veren eğitim programlarının düzenlenmesi ise gerek mali gerekse de zaman israfı açısından çeşitli sorunlar ortaya çıkarmaktadır.

Türkiye’de yeni nesillere istihdam olanağı sunan sigorta sektöründe istihdam edilen personel çoğunlukla sigorta şirketlerinde çalışan teknik personel, uzman, broker, aktüer ve işletme personeli ile acentelerde benzer görevlerde çalışan personelden oluşmaktadır. Bu çerçevede sigortacılık, belirli bir eğitim seviyesi standartlarını zorunlu kılan ve sürekli kendini geliştiren ve yenileyen bir meslek olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle Türk sigorta sektörünün geleceği açısından istihdam faktörü ve eğitimi büyük önem taşımakta olup eğitilmiş personelin sektörde yer edinmesi, sektörün verimliliğini ve rekabet gücünü arttırmakta katkı sağlayacaktır.

Sigorta sektöründe 2010 yılı verilerine göre 16.203 adet kayıtlı acente bulunup, TOBB verilerine göre de acentelerde çalışan Levhaya kayıtlı teknik personel sayısı 29.491’dir. Özellikle bu verilerin istihdam açısından incelenmesi ve özelde sektör içinde sigortacılık ile aktüerya mezunlarının ne kadar pay aldığı, konuyu tartışmak adına önem arz etmektedir.

Türk Sigorta sektörünün istihdam kapasitesi, aşağıda, tablo 1’de, verilmiş olup, bu tablonun değerlendirilmesi sektörün büyüklüğünü açıklamak açısından önemlidir. Günümüzde yaklaşık 50.000 kişiye istihdam olanağı sağladığı varsayılan sektörün Sigorta ve Reasürans Şirketlerinde çalışanların toplam kapasitesi, 2010 yılı dahil, acenteler ve eksperler hariç 16.966 kişiye iş olanağı sunduğu görülmektedir. Acentelerde yaklaşık olarak çalışan teknik personel 30.000 civarındayken teknik personel haricindeki diğer personel eklendiğinde ciddi bir istihdam kaynağını acenteler ortaya çıkarmaktadır. Bu çerçevede Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü tarafından açıklanan 05.04.2011 tarihli verilere göre çalışan kişi sayısı aşağıdaki şekilde verilmiş olup, istihdam olanaklarını analiz etmek açısından bu verilerin de ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

- Acentelerde çalışan Levhaya kayıtlı teknik personel sayısı: 29.491

Kaynak: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

- Eksperlerde alışan toplam kişi sayısı: 4.326 (1.071 + 3.255)

Kaynak: Sigorta Eksperleri Derneği

- Brokerlerde alışan toplam kişi sayısı: 745

Kaynak: Sigorta Brokerleri Derneği

Tablo 1: Sigortacılık Sektörünün İstihdam Kapasitesi

	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010
Acente Sayısı	15.322	16.011	14.250	15.579	16.203
Eksper Sayısı	963	963	901	908	1.071
Broker Sayısı	56	64	73	71	79
Aktüer Sayısı	-	-	113	114	117
Şirketler Personel Sayısı	13.617	15.138	16.069	15.602	14.757
Reasürans Şirketleri alışan Sayısı	192	201	203	210	209

Kaynak: SGM, Hazine Müsteşarlığı ve TSRŞB.

Bu tabloya göre dünyada yaşanan küresel krizin yansımalarının 2008 yılı ve dolayısıyla 2009 yılını da etkilediği görölmektedir. Özellikle sektörde yabancı sermayeli Şirketlerin fazlalığı krizin etkilerini hızlandırmış ve bu durum da istihdamı azaltıcı bir etki yaratmıştır. Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği tarafından yayınlanan istatistiklere göre sektörde çalışan (acenteler hariç) personellerin eğitim durumları (merkez ve bölgelerde kadrolu, sözleşmeli, part-time, full-time çalışanlar sayısı) Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Sigorta Şirketlerinin Personel Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	31.12.2006				31.12.2007				31.12.2008				31.12.2009				31.12.2010			
	Erkek	Kadın	Toplam	%	Erkek	Kadın	Toplam	%	Erkek	Kadın	Toplam	%	Erkek	Kadın	Toplam	%	Erkek	Kadın	Toplam	%
İlkokul	163	31	194	2%	157	20	177	2%	160	30	190	1%	139	32	171	1%	126	25	151	1%
Ortaokul ve Dengi	146	15	161	2%	131	16	147	2%	116	18	134	1%	101	16	117	1%	102	14	116	1%
Lise ve Dengi	994	1.165	2.159	23%	918	1.097	2.015	21%	1.176	1.351	2.527	16%	1.118	1.190	2.308	17%	1.095	1.161	2.256	15%
2 Yıllık Yüksekokul	-	-	-	-	-	-	-	-	679	1.553	2.232	14%	579	1.451	2.030	15%	669	1.653	2.322	15%
Üniversite	2.938	3.322	6.260	67%	3.048	3.458	6.506	69%	4.683	5.469	10.152	63%	4.030	4.479	8.509	61%	4.440	5.112	9.532	62%
Lisansüstü	265	237	502	5%	305	280	585	6%	385	387	772	5%	399	386	785	6%	534	501	1035	7%

TOPLAM	4.506	4.770	9.276	100%	4.559	4.871	9.430	100%	7.199	8.808	16.007	100%	6.366	7.554	13.920	100%	6.946	8.466	15.412	100%
---------------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------	------	-------	-------	--------	------	-------	-------	--------	------	-------	-------	--------	------

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, Sigorta Denetleme Kurulu, "Türkiye’de Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor" (2006-2009) / TSRŞB, http://www.tsrbsb.org.tr/sites/default/files/images/Sirket_Calisan_Sayisi2010-12_0.xls

Tablo 2 incelendiğinde 2010 yılı verilerine göre sektörde krizin etkisiyle önemli bir oranda işten çıkarmaların yaşanması yanında 2007 yılında yürürlüğe giren 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu’nun getirdiği yükümlülüklerin etkilerinin sonuçları da 2008 ve 2009 yılı verilerinde görülmektedir. Ancak eğitim seviyesinin yıllar itibariyle artarak yükselmesi (meslek yüksekokul, üniversite ve lisansüstü) eğitimin istihdam, verimlilik ve rekabet açısından önemini göstermektedir.

Tablo 3: Sigorta Şirketlerinde Çalışan Pazarlama Personeli Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	31.12.2009				31.12.2010			
	Erkek	Kadın	Toplam	%	Erkek	Kadın	Toplam	%
İlkokul	9	0	9	0,2%	4	4	8	0,2%
Ortaokul ve Dengi	5	1	6	0,1%	1	2	3	0,1%
Lise ve Dengi	174	217	391	8,0%	205	296	501	9,9%
2 Yıllık Yüksekokul	208	603	811	16,6%	246	701	947	18,7%
Üniversite	1.506	2.029	3.535	72,4%	1.539	1.915	3.454	68,3%
Lisansüstü	60	70	130	2,7%	71	70	141	2,8%
TOPLAM	1.962	2.920	4.882	100,0%	2.066	2.988	5.054	100,0%

Kaynak: TSRŞB,

http://www.tsrbsb.org.tr/sites/default/files/images/Sirket_Pazarlama_Personeli_Sayisi2010-12.xls

Tablo 3 incelendiğinde şirket pazarlama çalışan sayısına ilişkin verilere göre (merkez ve bölgelerde kadrolu, sözleşmeli, part-time, full-time çalışanlar sayısı) ilkökul, ortaokul, lise ve dengi okulların mezunlarından ciddi boyutta pazarlama elemanı olarak yararlanılmadığı ve şirketlerin pazarlama stratejilerinde kalifiye personelin birikimlerinden yararlanıldığı dikkati çekmektedir. Burada, istihdam olanakları açısından şirketlerin eğitilmiş personelle beraber pazar payını arttıracak, rekabet edebilecek, pazarlama stratejilerine giderek önem verdiği görülmektedir.

Türkiye’de sigortacılık eğitimi veren 2 yıllık meslek yüksekokulu sayısı 104, sigortacılık lisans eğitimi veren yüksekokul ve fakülte 4, lisansüstü eğitim veren kurum 1, doktora düzeyinde eğitim veren kurum ise henüz açılmamıştır. Aktüerya eğitimi ise içeriği ve üniversite girişteki puan türünün farklılık göstermesi nedeniyle sadece 3 üniversitede 4 yıllık olarak lisans eğitimi verilmektedir. Söz konusu eğitim, lisansüstü düzeyde 4, doktora düzeyinde ise 1 program dâhilinde çeşitli üniversitelerce verilmektedir. Bu çerçevede özellikle sayı itibariyle fazla olan meslek yüksekokullarının bankacılık-sigortacılık mezunlarının istihdamını da incelemek önem taşımaktadır. Ancak Tablo 4’teki verilere göre halen bir önceki yıla göre artış göstermesine rağmen istenilen boyutta ön lisans mezunlarının istihdamı diğerlerine göre geri kaldığı dikkat çekicidir.

Tablo 4: Sigorta Sektöründe Ön Lisans (2 Yıllık Meslek Yüksekokulu) Düzeyinde Eğitim Verilen Programlardan Mezunların İstihdam Payları

Mezun Olunan Bölüm	31.12.2008				31.12.2009				31.12.2010			
	Erkek	Kadın	Toplam	%	Erkek	Kadın	Toplam	%	Erkek	Kadın	Toplam	%
Sigorta-Aktüerya	139	446	585	26%	121	399	520	26%	111	404	515	22%
Diğer	539	1.108	1.647	74%	455	1.055	1.510	74%	558	1.249	1.807	78%
TOPLAM	678	1.554	2.232	100%	576	1.454	2.030	100%	669	1.653	2.322	100%

Kaynak:TSRŞB,http://www.tsrbsb.org.tr/sites/default/files/images/Sirket_Calisan_Sayisi2010-12_0.xls

Aşağıdaki Tablo 5’deki veriler incelendiğinde ise sigorta sektörü pazarlama departmanlarında çalışan ve 2 yıllık meslek yüksekokulu mezunu personel sayısının 2008 yılından sonra büyük bir düşüş içinde olduğu görülmektedir. Yaşanan küresel krizin etkisiyle giderek azalan ön lisans mezunlarının içindeki sigorta-aktüerya mezunlarının oranının ise çok fazla değişmediği ancak yine de belli bir miktarda azaldığı gözlemlenmektedir. Bu haliyle veriler, ön lisans sigorta-aktüerya mezunlarının sigorta sektöründeki pazarlama departmanları açısından ciddi bir potansiyel istihdam kaynağı olduğunu işaret etmesine rağmen adayların neden bu alanı tercih etmedikleri hususuna da dikkat çekmek gerektiğini göstermektedir.

Tablo 5: Sigorta Sektörü Pazarlama Bölümlerindeki Ön Lisans (2 Yıllık Meslek Yüksekokulu) Mezunu Personel

Mezun Olunan Bölüm	31.12.2009				31.12.2010			
	Erkek	Kadın	Toplam	%	Erkek	Kadın	Toplam	%
Sigorta-Aktüerya	58	160	218	26,8	52	153	205	22%
Diğer	150	443	593	73,2	194	548	742	78%
TOPLAM	208	603	811	100	246	701	947	100%

Kaynak:TSRŞB,

http://www.tsrbsb.org.tr/sites/default/files/images/Sirket_Pazarlama_Personeli_Sayisi2010-12.xls

Tablo 6: Sigorta Sektöründe Lisans Eğitimi Gören Personelin Mezun Oldukları Bölümler

Mezun Olunan Bölüm	31.12.2008				31.12.2009				31.12.2010			
	Erkek	Kadın	Toplam	%	Erkek	Kadın	Toplam	%	Erkek	Kadın	Toplam	%
Ekonomi	735	793	1.528	15%	428	427	855	10%	575	569	1.144	12%
İşletme	1.193	1.378	2.571	25%	1.106	1.239	2.345	28%	1.229	1.385	2.614	27%
Hukuk	77	92	169	2%	73	90	163	2%	80	86	166	2%
Sigortacılık/Aktüerya	72	156	228	2%	88	166	254	3%	85	206	291	3%
Mühendislik	552	383	935	9%	527	355	882	10%	598	394	992	10%
Diğer	2.049	2.672	4.721	47%	1.804	2.206	4.010	47%	1.868	2.457	4.325	45%
TOPLAM	4.678	5.474	10.152	100	4.026	4.483	8.509	100%	4.435	5.097	9.532	100%

Kaynak:TSRŞB,http://www.tsrbsb.org.tr/sites/default/files/images/Sirket_Calisan_Sayisi2010-12_0.xls

2008-2010 arasındaki zaman dilimi incelendiğinde sektörde istihdam edilen 4 yıllık üniversite mezunlarının çoğunlukla işletme ve ekonomi kökenli olduğu, mühendislik mezunlarının ise üçüncü sırada istihdam edildiği görülmektedir. İstihdam açısından sektörün ihtiyacına yönelik eğitim almış sigorta-aktüerya mezunlarının sektör içindeki paylarının ise Tablo 6'dan da görüldüğü üzere istenilen boyutta olmadığı ve bu mezunlardan yeterince yararlanılmadığı aşikârdır. Buna göre söz konusu dağılım içinde sigorta-aktüerya eğitimi alan işgücünün oranının çok düşük olduğu dikkati çekmekte ve yıllar itibarıyla söz konusu oranın giderek düştüğü gözlemlenmektedir.

Tablo 7: Sigorta Sektörü Pazarlama Bölümlerindeki Lisans Eğitilmiş Mezun Personel

Mezun Olunan Bölüm	31.12.2009				31.12.2010			
	Erkek	Kadın	Toplam	%	Erkek	Kadın	Toplam	%

Ekonomi	149	187	336	9,5%	203	193	396	11,46%
İşletme	499	579	1.078	30,5%	489	491	980	28,37%
Hukuk	2	2	4	0,1%	0	1	1	0,03%
Sigortacılık/ Aktüerya	18	19	37	1,1%	19	20	39	1,13%
Mühendislik	129	126	255	7,2%	105	99	204	5,91%
Diğer	710	1.115	1.825	51,6%	724	1.110	1.834	53,10%
TOPLAM	1.507	2.028	3.535	100%	1.540	1.914	3.454	100,00%

Kaynak:TSRŞB,

http://www.tsrbs.org.tr/sites/default/files/images/Sirket_Pazarlama_Personeli_Sayisi2010-12.xls

Pazarlama fonksiyonu açısından 4 yıllık üniversite mezunlarının sektördeki yoğunluğu Tablo 7’de verilmektedir. Buna göre yukarıdaki saptamalara benzer şekilde pazarlama departmanlarında da çoğunlukla işletme ve ekonomi orijinli mezunların istihdam edildiği görülmektedir. Bu durum, sigorta ve aktüerya bölümlerinden mezun öğrencilerin sektör tarafından daha az tercih edildiğini göstermektedir.

Ayrıca acentelerde ve bankalarda sigortacılık alanında çalışan personel sayısı istihdam açısından önemli olmaktadır. Özellikle resmi olmayan verilere göre acente ve bankalara yönelik SEGEM’in eğitim programları dikkate alındığında yaklaşık olarak 60.000 kişiye eğitim verilmesi bu alanın istihdam açısından ne kadar geniş olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bugün bu eğitimlerdeki rakamlara karşılık TOBB verilerindeki Levha kayıtlarına göre acentelerde çalışan teknik personel sayısı 29.491 kişi olması buradaki potansiyelin büyüklüğünü göstermek açısından önemlidir. O halde, sektörün acentelerle beraber kalifiye sigorta-aktüerya lisans mezunu personeli istidam ettiği takdirde pazarlama stratejilerinde, rekabet gücünde, maliyet avantajında ve pazar payını arttırmada ciddi bir yükseliş sağlayacağı öngörülebilmektedir. Bu nedenle, sektör insan kaynakları stratejisinde değişiklik yaparak bu işin eğitimini almış gençlere iş olanağı yaratmak zorundadır. Ancak acentelerin de bölüm mezunlarından tercih edilebilmesi için gerekli tanıtımın yapılması ve kariyer planı yapacak gençlere hak ettikleri olanakları sunma noktasında üzerlerine düşen görevleri yerine getirebilmeleri ve sektör içinde istihdam açısından varlıklarını daha fazla hissettirmelidirler.

III. Sonuç ve Öneriler

- İş bölümü ve uzmanlaşmanın öne çıktığı küresel bilgi çağında istihdam edilen sigorta-aktüerya bölüm mezunlarının acenteler hariç sektörde %2,9 oranında istihdam

edilmesi, buna karşılık diğer lisans mezun oranının ise % 97,1 olması sektörün bu alan mezunlarını işe alma isteğini göz önüne serme açısından önem taşımaktadır.

- Bu çerçevede, istihdam sorununun çözüm noktasına buradan bakmakta yarar bulunmaktadır. Bunun için sektör, bu mezunlarını işe almakta önce insan kaynakları stratejilerinin de değişiklik yaparak işe alımlarda önceliklerin sigortacılık mezunlarına verilmesini teşvik etmelidir.
- Buna karşılık eğitim veren kurumlar da sektörün ihtiyaçlarına yönelik olmanın yanında AB'ne uyum sürecinde Bologna yeterlilikleri çerçevesinde tüm ders içeriklerinin dinamik, çağın gerekliliklerine uygun donanıma sahip şekilde hazırlayarak adayların işe alımlarında kolaylık sağlayacak nitelikte olmasını sağlamalıdır. Böylece, üniversiteden mezun olan öğrencilerin eğitim kalitesinin arttırılacak ve tüm üniversitelerde verilen sigortacılık eğitiminde standardizasyonun getirilmesi sağlanacaktır. Bu nedenle dil bilen donanımlı adaylar, şirketlerin hizmet içi eğitim maliyetlerini azaltmanın yanında nitelikli elemanlar olarak şirketlerin verimlilik ve rekabet gücünü arttırmaya katkıda bulunacaktır.
- Yeni acentelerin oluşumunda gerekli devlet desteği ile KOBİ statüsünde değerlendirmenin yapılması yeni bir istihdam olanağı yaratma açısından son derece önemli olacaktır.
- Mezun olmadan önce öğrencilere tanınan nitelikli staj uygulamaları ile sektör-öğrenci etkileşiminin arttırılması ve ortak bir staj yönergesi çerçevesinde staj yapan öğrenciye iş imkânları sağlayacak şekilde gerekli uygulamalı eğitimin verilmesine olanak sağlanmalıdır. Böylece hem öğrenci sektörü daha iyi tanıyacak, hem de sektördeki şirketler de potansiyel işgücünü tanıma fırsatı bulacaktır.
- Alan mezunlarından her okul içinde en başarılarının sigorta şirketlerince mezuniyet sonrası direkt iyi pozisyonlarda istihdam edilmesi motivasyonu arttırıcı etkide bulunacaktır.
- Başarılı öğrencilere sektörün burs imkanı sağlaması, sözgelimi yurtdışında dil eğitimi ya da iş geliştirme hakkında seminerlere yollaması veya uluslar arası staj olanakları geliştirmesi, sektöre öğrenciyi tanıma imkanı sağlayacaktır.
- SEGEM'in bünyesinde "kariyer havuzu" oluşturularak bu alan mezunlarının sigorta sektöründe istihdamının kolaylaştırılması sağlanmalıdır.
- Acente ve banka şubelerinde sigortacılık alanında çalışan teknik personelin varlığı yeni istihdam olanakları açısından da dikkate alınmalıdır.

- Bölüm mezunlarının BES, Zorunlu Acente Teknik Personel, vb. belgeleri almaları sağlanarak bu alanlara doğru yönlendirilmeleri sağlanabilir.
- Tüm kurumlarda sigortacılık faaliyetinde bulunan kişilerin mutlaka “teknik personel” sıfatını taşıması zorunluluğunun getirilmesi ile bu sığata sadece sigorta-aktüerya mezunlarının hak kazanması sağlanmalıdır. Diğer lisans mezunlarına da lisanslama sınavları gibi sınavla bu hakkı alması temin edilmesi fırsat eşitliği açısından önemli olmakla beraber alan mezunlarına da öncelik hakkı sağlayacaktır. Ayrıca mezuniyet sonrası sürekli eğitim sistemi ile personelin kendi geliştirmesini sağlayacak proje ve politikalar oluşturulmalıdır.
- Sektör ve üniversite işbirliği gerek ulusal ve uluslar arası sempozyumlar çerçevesinde gerekse de kariyer günlerinde verilen seminerler aracılığıyla taraflar arası iletişimi sürekli kılmaya destekte bulunacaktır.

ÖN LİSANS MEZUNLARI İSTİHDAMI GRUBU

2.2.ÖN LİSANS MEZUNLARININ İSTİHDAMI ÇALIŞMA GRUBU RAPOR ÖZETİ

2.2.1.ÖN LİSANS MEZUNLARININ TEMEL İSTİHDAM ALANLARI

- Acenteler
- Eksperler
- Sigorta ve Reasürans Brokerleri
- Sigorta Şirketleri
- Diğer Kurumlar
 - a-) Hastanelerde, özel sağlık sigortaları bölüm elemanları
 - b-) Otomotiv şirketlerinde, hasar takip elemanları
 - c-) Lojistik şirketleri
 - d-) Kurumsal şirketlerin sigorta departmanları
 - e-) Sigorta Asistans şirketleri

2.2.2.MEVcut DURUM ANALİZİ

a) Acente sayısı, coğrafi dağılımı, acentelerde çalışan sayısı, çalışanların eğitim durumu

31.12.2010 tarihi itibarıyla, Türkiye'de sigorta şirketlerinin en büyük satış kanalı olan gerçek ve tüzel kişi acentelerin sayısı, 16.203 adettir. Bu acentelerde çalışan levhaya kayıtlı teknik personel sayısı ise 29.491'dir (Hazine Müsteşarlığı).

Acentelerin, Türkiye'deki bölgelere dağılımına bakıldığında ağırlıklı olarak en büyük payı Marmara Bölgesi almaktadır. Toplam içinde yüzde 38'lik bir paya sahip olan Marmara Bölgesi'nin ardından yüzde 17 ile İç Anadolu ve yüzde 15 ile Ege Bölgesi gelmektedir.

Tablo-1: Acente ve Çalışanlarının Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Kişi Sayısı	Oranı (%)
İlköğretim mezunu	2.645	5,79
Lise mezunu	17.984	39,36
Üniversite mezunu	25.065	54,85
TOPLAM	45.694	

Not: SEGEM Acente Teknik Personel Eğitimi 2009 ve 2010 yılları başvuru kayıtlarından alınmıştır. Toplam rakama, banka, özel finans kurumları ve kendilerine sigortacılık faaliyetinde bulunma yetkisi verilmiş kurum personeli ile halen söz konusu kurumların hiçbirinde çalışmayan ancak sektöre girmeye hazırlanan kişiler de dahildir.

b) Eksper sayısı, coğrafi dağılımı, ekspertiz şirketlerinde çalışan sayısı, çalışanların eğitim durumu

05.04.2011 itibarıyla levhaya kayıtlı sigorta eksperleri sayısı 1071, tarım sigortaları havuzu eksperleri sayısı 1236'dır (Hazine Müsteşarlığı). Eksperler Derneği'nden alınan bilgiye göre, ekspertiz şirketlerinde

çalışan toplam 5562 kişi olduğu tahmin edilmektedir. Eksperler ve çalışanların eğitim bilgilerine ulaşamamıştır.

Tablo-2: Levhaya Kayıtlı Eksperlerin Coğrafi Dağılımı

Bölge	Kayıtlı eksper sayısı	Oranı
Marmara Bölgesi	605	% 55,76
İç Anadolu Bölgesi	162	%14,93
Ege Bölgesi	153	%14,10
Akdeniz Bölgesi	93	%8,57
Karadeniz Bölgesi	42	%3,87
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	17	%1,57
Doğu Anadolu Bölgesi	13	%1,20
TOPLAM	1071	

Kaynak: Eksperler Derneği

c) Sigorta ve reasürans brokerleri sayısı, coğrafi dağılımı, brokerlerde çalışan sayısı, çalışanların eğitim durumu

Brokerlik ruhsatı olan gerçek ve tüzel kişi sayısı 79, Brokerlerde çalışan toplam kişi sayısı 745'dir. Brokerler ve çalışanlarının eğitim verilerine ulaşamamıştır.

Tablo-3. Sigorta ve Reasürans Broker Şirketlerinin Coğrafi Dağılımı

İl	Şirket sayısı
İstanbul	67
İzmir	4
Ankara	3
Bursa	3
Kocaeli	1
Trabzon	1
TOPLAM	79

Kaynak: Brokerler Derneği

d) Sigorta şirketleri ve çalışan sayısı ve çalışanların eğitim durumu

Sigorta şirketleri sayısı 57 adettir. Bunlardan 34 adeti hayat dışı branşlarda, 4 adeti hayat ve emeklilik branşlarında, 8 adeti hayat branşında ve 1 adeti ise reasürans şirketi olarak faaliyet göstermektedir.

Tablo-4: Sigorta Şirketlerinde ve Şirketlerin Pazarlama Birimlerinde Çalışan Sayısı

Öğrenim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam	Oranı(%)
İlkokul	130	29	159	0,8
Ortaokul ve Dengi	103	16	119	0,6
Lise ve Dengi	1295	1457	2752	13,47
2 Yıllık Yüksekokul	912	2351	3263	15,98
Üniversite	5930	7020	12950	63,42
Lisansüstü	604	571	1175	5,75
TOPLAM	8974	11444	20418	100

Kaynak: TSRŞB

Tablo-5: Sigorta Şirketlerinde ve şirketlerin pazarlama birimlerinde Çalışanlar İçinde Sigortacılık ve Aktüerya Mezunlarının Payı

YILLAR	Toplam Çalışan	Sigortacılık Bölüm Mezununu	Oranı(%)
2008	16.007	585	3,65
2009	18.841	738	3,92
2010	20.418	720	3,52

Kaynak: TSRSB

e) Diğer şirketler

Otomotiv şirketleri, hastane, lojistik şirketleri, kurumsal şirketlerin sigorta departmanları, sigorta asistans şirketleri gibi yerlerde, sigortacılık alanlarında istihdam edilen personel bilgisine ulaşamamıştır. Bu gibi firmalarda, sigortacılıkla ilgili personel sayısının yaklaşık 3.000 kişi olduğu/olması düşünülmektedir.

Böylece, sektörde yaklaşık 75.500 civarında çalışanın olduğu ve **ağırlıklı olarak Marmara bölgesinde** oldukları tahmin edilmektedir.

2.2.3.SEKTÖRÜN İSTİHDAM POTANSİYELİ

Türkiye’de 45 banka ve toplam 9441 şube mevcuttur. Telefonla satış yapan birimlerde yaklaşık 5.000 kişinin çalıştığı tahmin edilmektedir. Banka şubelerinde, en az 1 adet sigorta teknik personeli bulundurma zorunluluğu, Acenteler Yönetmelik taslağı 29 uncu maddesinde bulunması halinde, yine aynı madde içinde yer alan telefonla pazarlama ve satış yapan birimlerde çalışanlara teknik personel olma zorunluluğu getirilmesi halinde, yaklaşık 14.000-15.000 kişiye ihtiyaç olacaktır.

2.2.4.ÖN LİSANS MEZUNLARININ TERCİH EDİLMESİ

Türkiye genelinde 104 adet Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Yüksek Okulu vardır. Yaklaşık yılda 4.000 kişi mezun vermektedir. 2010 yılı verilerine göre sigortacılık sektöründe, sigortacılık eğitimi alan meslek yüksek okul mezunlarının sigorta şirketlerindeki istihdam oranı % 3,18 gibi düşük bir düzeydedir. Mezunların tüm sektör içinde aldığı payın da, bu oran seviyelerinde olduğu düşünülmektedir.

Sigorta şirketleri sigortacılık alanında eğitim almamış personeli eğitebilmek için zaman harcamakta ve önemli ölçüde maliyete katlanmaktadır. Bu durum sigorta şirketleri için ek mali harcamalara neden

olmakta ve sigortacılık eğitimi önemli bir bütçe kalemi olmaktadır. Bununla birlikte, sigortacılık sektörü yöneticilerine yönelik yapılan anket sonucunda, sigortacılık ile ilgili ön lisans ve lisans eğitimlerinin yetersiz ve yüzeysel olduğu vurgulanmaktadır (TSEV, 2007).

Sektörde çalışacak adayların, yeterli mesleki eğitime sahip olmaları, mezun olur olmaz sektörde diğer bölümlere göre tercih edilecek ve iş bulacak konumda olmaları gerekmektedir. Sigortacılık konusunda lisans ve ön lisans düzeyinde verilen eğitim yüzeysel olmamalı, sigortacılık konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip olmanın yanında, eğitim veren kurumlar zorunlu staj uygulamalarıyla mezunlarının uygulamayı öğrenmelerini teşvik etmelidir. Eğitim niteliğinin iyileştirilmesi ve zorunlu staj uygulamaları, sigortacılık bölüm/programlarından mezun olacakların sektördeki istihdam oranlarını arttıracaktır. Bu nedenle, Çalışma Grubumuz taslak bir staj yönetmeliği üzerinde de çalışmıştır.

2.2.5.SİGORTACILIK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ GELİŞMELER

Sigortacılık sektöründe broker, acente, aktüer ve eksper gibi konumlarda çalışan personelin ortak standartlarının bulunması gerekmektedir. Bu standartların başında eğitim durumu gelmektedir. Bu konuda yürürlüğe konulan kanun ve yönetmelikler, sigortacılık sektöründe yer alan personelin iş tanımını ve mesleğin standartlarının belirlenmesini sağlamıştır.

2.2.6.EĞİTİMLE İLGİLİ TEMEL SORUNLAR ve ÖNERİLER

Temel Sorunlar:

- Öğrenciler, sigortacılık bölümünü bilinçsizce seçmektedir. Öğrenciler, puanı tutmadığı için ya da aileleri eğitimin kısa sürmesini istediği için bu bölümlere gitmektedir.
- Genelde bankacılık bölümleri daha çok tercih edilmekte ve en azından banka memuru olurum düşüncesi hakim olmaktadır.
- Okulu bitirince çoğu 4 yıllık diploma almak arzusu ile hem açık öğretime/**lisans bölümlerine** devam etmekte yada çalışmaktadır. Genelde çalıştıkları sektörler, eğitim aldıkları alan dışında olmaktadır.
- Ön lisans mezunlarına “ara eleman” betimlemesi yapılması, olumsuz etki yapmaktadır.
- Öğrencilerin, genellikle özgüvenleri düşük, eğitim, eski bilgilerle yapılmakta, güncel bilgiler öğretilmemektedir. Pazarlama ,**büro yönetimi** ve insan ilişkileri gibi konular ihmal edilmektedir.
- Büyük şehirlerin dışındaki MYO öğrencileri staj yapacak kurum bulmakta zorlanmaktadır.

Öneriler:

- Hedef, Ticaret meslek liselerinde verilmeli, özendirilmelidir. Yetkin acenteler, mesleği sevdirmeye konusunda destek verebilir.
- Sigortacılık ön lisan öğrencilerine acente ve brokerlerde çalışmalarını özendirilmeli ve onlara, işletme sahibi olma hedefleri anlatılmalıdır.
- Broker ve acenteler derslere girerek pratik bilgiler vermesi yararlı olacaktır.
- Stajda mesleki uygulama konularına yer verilmeli, staj, eğitimi destekler nitelikte olmalıdır.
- Her kesimin uygulayacağı Stajyer Çalıştırma Yönetmeliği hazırlanmalıdır.
- Müfredat mutlaka yeniden gözden geçirilmeli, sektörün talepleri dikkate alınmalıdır.
- Hedef tespiti ve hedefi gerçekleştirme melekeleri geliştirilmeli, raporlama öğretilmelidir.
- Bankacılık eğitimi, sigortacılık eğitimi ayrı ayrı programlar olarak öğretilmelidir.

2.2.7.SEKTÖREL SORUNLAR VE ÖNERİLER

- İmaj ve algı sorunu
- Sigortacılık tercih edilen meslek olmaması
- Güven eksikliği
- Sigortacılık konusunda halkın bilinçli olmaması
- Halkın sigortaya ayırdığı bütçenin yeterli olmaması
- Sigortacılık mesleğini icra eden araçlar/çalışanların eğitilmiş olmaması
- Sigorta şirketlerinin sosyal sorumluluklarını icra etmemesi
- Bankaların, sigortacılık bilgisi konusunda yetersiz olmaları, mağduriyetler neticesinde sigortalılar için kötü örneklerin ortaya çıkması
- Sektör istatistiki bilgilerinin şeffaf olmaması, güncel bilgilere ulaşma güçlüğü
- İlgili kamu kurumları ve sivil toplum kurumlarının sigortanın önemini vurgulayan tanıtımlar yapması, halkı bilinçlendirmesi
- Sektöre yön verecek çalışmalara ışık tutabilmek adına, kurulacak bir bilgi merkezinde istatistiklerin tutulması ve hizmete açılması

2.2.8.SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’de sigortacılık sektöründe yaşanan gelişmeler, bu sektöre olan ilgiyi arttırırken, sigortacılık mesleğine yönelik ön lisans ve lisans düzeyinde eğitim veren bölüm/programların sayısındaki artışı da beraberinde getirmektedir. Ancak gelişen ve büyüyen sigortacılık sektörünün ihtiyaç duyduğu personelin sağlanmasında sayısal büyüklüğün yanı sıra nitelik de büyük önem taşımaktadır.

Sigortacılık sektörü sürekli güncellenen ve değişen dinamik bir sektördür. Bu sektöre eğitilmiş personel yetiştirmek için, öğrenmeye ve değişime açık, sigortacılık konusunda yeterli bilgi ve donanımına sahip öğrenci yetiştirmek gerekmektedir. Eğitim müfredatları, sigorta sektöründeki değişimleri birebir takip eden ve öğrenciyi sürekli öğrenmeye teşvik edici bir şekilde düzenlenmelidir.

Öğrencilerin bilgi ve birikimlerini geliştirebilmek için sigorta uygulamaları konusunda eğitim sağlayacak olan stajların önemi büyüktür. İş yoğunluğu ve zaman kısıtlaması nedeniyle, sigortacılık sektöründe yapılan stajların önemli bir kısmı yüzeysel kalabilmekte ve öğrenciler için verimli geçmemektedir. Stajlar etkin olarak yapılmalı, öğrencilerin stajlardaki bilgi ve deneyimin artması sağlanmalıdır. Staj yapılmasında sigorta şirketleri, bölge müdürlükleri ve acentelere önemli roller düşmektedir. Stajer öğrenci kontenjanının arttırılması ve stajer öğrencilerin staj koşullarının düzenlenmesi, stajın etkinliğinde önemli kazanımlar sağlayacaktır. Stajların etkinliğinin arttırılmasında, stajer öğrencilerin bilgi düzeylerinin arttırılması ve öğrencilerin iş yapma, öğrenme arzusunun geliştirilmesi de önemli bir unsurdur. Bu konuda eğitim kurumları üzerine düşen görevi yapmalıdır.

Eğitim veren kurumların sektörle olan ilişkileri büyük önem arz etmektedir. Sigortacılık sektörü ile üniversiteler arasında kurulacak iş birlikleri, mezun olan öğrencilerin sigortacılık sektöründe çalışma yüzdesini arttıracaktır. Sektör kuruluşlarının ve şirketlerinin eğitim kurumlarında düzenleyecekleri eğitim ve seminerler, öğrencilerin çok yönlü eğitim almalarını sağlayacaktır. Sigortacılık sektörü eğitime önem vermeli ve etkin yetişmiş personel sağlanmasını teşvik etmeli, eğitim müfredatlarının belirlenmesinde üniversiteler ile işbirliği yapmalı, öğrencilere staj imkanları tanımalı ve sigortacılık bölümlerinden mezun öğrencilerin sektörde yer almasını desteklemelidir. Sektör, ön lisans mezunlarını yeterli eğitimleri olmadığı için tercih etmemektedir.

Sonuç olarak, sektörde önemli bir istihdam açığının bulunduğu düşüncesiyle, eğitim eksikliklerinin giderilmesinden sonra tüm sektör oyuncularının ön lisans mezunlarını istihdam etmeye hazır olacağı düşünülmektedir.

